

**URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH**

BIURO DYREKTORA GENERALNEGO

Warszawa, dnia 25 października 2016 r.

BD1-K0972-0511-6-1/2016

han Paweł,

w odpowiedzi na Pana petycję, przekazaną nam według właściwości przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, uprzejmie informuję, iż przepisy aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. *o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego* (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 1255) nie wykluczają możliwości przyznania uprawnień kombatanckich osobom, które w czasie II wojny światowej służyły Armii Krajowej jako kilkuletnie bądź kilkunastoletnie dzieci, jednak niezbędne jest w takim przypadku wykazanie, iż osoby te zostały zaprzysiężone. Zatem postulowane przez Pana zmiany w prawie, w ocenie Urzędu, nie są konieczne.

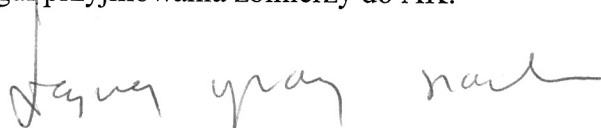
Zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy za działalność kombatancką uznaje się pełnienie służby w polskich podziemnych formacjach i organizacjach, w tym działających w ramach tych organizacji oddziałach partyzanckich w okresie wojny 1939-1945. Przepis nie wskazuje minimalnego wieku, którego osiągnięcie umożliwiło pełnienie takiej służby, choć w przypadku członkostwa w Armii Krajowej ograniczenie takie istniało. Przewidywał je pkt 5a Instrukcji gen. Kazimierza Sosnkowskiego z dnia 4 grudnia 1939 r. stanowiący, iż członkiem ZWZ-AK mógł być każdy Polak lub Polka nieposzlakowanej czci, poczynając

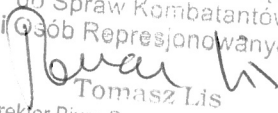
od lat 17, który przyjął za swoje cele organizacji, poddał się bez zastrzeżeń jej regulaminowi oraz złożył przepisana przysięgę. W późniejszym okresie granicę wieku dla osób wstępujących do AK obniżono do lat 16.

Powyższe ograniczenie wprowadzono obawiając się, iż młodsze osoby, ze względu na mniejszą odporność fizyczną i psychiczną na stosowane przez okupanta metody śledcze, mogłyby doprowadzić do dekonspiracji oddziałów w przypadku aresztowania i przesłuchiwania. Dodatkowo, wobec dużego napływu do AK ochotników spośród osób dorosłych i młodzieży powyżej 16. roku życia, nie praktykowano wciągania w szeregi żołnierzy małoletnich poniżej tego wieku, bowiem nie było takiej potrzeby. Zdarzały się wprawdzie wyjątkowo sytuacje (uzasadnione potrzebą chwili, okolicznościami, predyspozycjami indywidualnymi itp.) pełnienia służby przez osoby młodsze, jednak były to pojedyncze przypadki. Armia Krajowa była bowiem formacją wojskową, której żołnierze nie mogli swobodnie pomijać rozkazów dowództwa (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 stycznia 2010 r., sygn. akt II SA/Go 926/09; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 24 lipca 2009 r., sygn. akt II OSK 1225/08).

Należy ponadto odróżnić współdziałanie ludności z polską konspiracją niepodległościową od rzeczywistego uczestnictwa w organizacji konspiracyjnej. Na znacznych obszarach ziem polskich Armia Krajowa cieszyła się szerokim poparciem ludności i znaczna jej część świadczyła na rzecz tej organizacji różne przysługi. Dowodziło to niewątpliwie patriotyzmu i poświęcenia obywateli RP, jednak nie było tożsame z faktyczną służbą w szeregach ZWZ-AK. Współpraca z tą organizacją, polegająca na wykonywaniu na jej rzecz czynności pomocniczych przez dziecko, adekwatnych do jego wieku, była działaniem zasługującym na społeczny szacunek, ale nie jest to wystarczająca podstawa do przyznania uprawnień kombatanckich. Brak jest przy tym uzasadnienia dla podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do zmiany takiego stanu rzeczy. Podczas II wojny światowej bardzo wielu Polaków wykazało się heroiczną postawą, wspierając naszych żołnierzy i niosąc im pomoc z narażeniem własnego życia, jednak ustawodawca, nie mogąc przyznać przywilejów wszystkim żyjącym ofiarom tamtego okresu, zdecydował się na wyodrębnienie kategorii osób, które wyróżniły się szczególnymi zasługami i odwagą, walcząc zbrojnie o niepodległy byt naszej Ojczyzny, bądź doznały szczególnie dotkliwych represji ze strony okupantów.

Podsumowując, istnieje możliwość przyznania uprawnień kombatanckich osobom, które jako małoletnie dzieci pomagały żołnierzom Armii Krajowej w okresie II wojny światowej, jednak na każdym z wnioskodawców spoczywałby ciężar wykazania, iż pomoc taką świadczył pełniąc służbę w szeregach AK. Wniosek o przyznanie uprawnień musiałby zostać dokładnie uzasadniony, poparty wiarygodnymi dowodami (w szczególności dokumentami bądź zeznaniami żyjących świadków, potwierdzającymi, iż wnioskodawca został zaprzysiężony), zaś wydanie decyzji poprzedzone wnikliwą analizą co do prawdziwości twierdzeń strony oraz sytuacji i okoliczności uzasadniających naruszenie powszechnie obowiązujących reguł przyjmowania żołnierzy do AK.

Z up. p.o. SZEFA URZĘDU
do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

Tomasz Lis
Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego